

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 815)

Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/839)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-805/1118

13.3.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar-Kurulu'nca 4.1.1995 tarihinde kararlaştırılan "Sendikalar Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GENEL GEREKÇE

7 Mayıs 1983 yılında yürürlüğe giren "2821 sayılı Sendikalar Kanununda bugüne kadar, 29.8.1983 tarih ve 2882, 2.6.1988 tarih ve 3449 ve 23.11.1989 tarih ve 3587 sayılı Kanunlar ile çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Ancak, bu değişikliklere rağmen Kanunda çağdaş sendikal haklar ötünde duran engellerin tam olarak kaldırıldığı söylenemez.

Hükümet programında belirtildiği şekilde, toplu iş hukukunun bir bölümünü oluşturan 2821 sayılı Sendikalar Kanununda, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) normlarına uygun değişikliklerin yapılması çalışmaları çerçevesinde, sosyal taraflardan belirli ilkeler ışığında değişiklik önerilerini yapmaları talep edilmiştir. Sosyal taraflarca önerilen değişiklikler değerlendirilmiş ve gözönünde tutulmuştur.

Yürürlükteki 2821 sayılı Kanunda işçilerin sendikalarda serbestçe örgütlenebilmeleri ve yöneticilerini seçebilmeleri ile sendikaların üyelerinin ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için serbestçe faaliyette bulunabilme haklarına getirilen sınırlamaların bir bölümü Anayasa'dan kaynaklanmaktadır. Anayasa'da yer alan sözkonusu hükümleri kısa bir süre içinde değiştirmek gerçekçi bir yaklaşım olarak gözükmektedir. Ancak, Anayasa'nın şu andaki sınırları içinde de sendikal hakların yaygınlaştırılması, sendika içi demokrasi ve sendikanın bağımsızlığı gibi konularda bazı iyileştirici düzenlemeler yapılması mümkündür.

İşte bu düşünce ile, 2821 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerde, sendikal haklar konusunda ILO tarafından da benimsenen; (1) Sendikaların kuruluşunda ve üyelikte serbestlik ilkesi, (2) Anattütük ve yönetmeliklerini serbestçe düzenleyebilme, (3) Yöneticilerini tam bir özgürlük içinde seçebilme, (4) İç işleyişlerini serbestçe düzenleyebilme ve nihayet (5) faaliyetlerini ve iş programlarını serbestçe belirleyebilme hakları, Anayasa hükümlerinin elverdiği ölçüde, dikkate alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Sadece işletmenin değil, işyerinin de bütününe sevk ve idare edenlerin işveren vekili sayılmaları uygun görülemez sonuçlar doğurmaktadır.

Bilindiği gibi, işveren vekilleri bu kanun bakımından işveren sayıldıkları için yalnız işveren sendikalarına üye olabilmektedirler. İşyerinin bütününe sevk ve idare edenlerin (sözgelimi, bankalarda şube müdürlerinin) işçi sendikasına üye olması engellenirken, hiyerarşik açıdan onların üzerinde bulunan bazı yöneticilere işçi sendikasına üye olma olanağının verilmesi çelişkili bir durum yaratmaktadır. Bunun giderilmesi için "veya işyerinin" sözü madde metninden çıkarılmış; böylece sadece işletmenin bütününe sevk ve idare edenlerin bu kanun bakımından işveren vekili, dolayısıyla işveren sayılmaları sağlanmıştır.

Madde 2. - Türk Ceza Kanununun diğerleri yanında ayrıca ikinci kitabının birinci babında yazılı suçlardan ve grev kararının alınması ve uygulanmasına ilişkin 2822 sayılı yasadaki hükümlerin ihlalden hüküm giymeleri sonucu olarak kuruculuk (yöneticilik ve temsilcilik) yasağı getirilmesi sendika özgürlüğünün sözüne ve ruhuna uygun olmayan aşırı bir sınırlama niteliğinde görüldüğünden maddeden çıkarılmıştır. Ancak, emeğin serbest dolaşımının geçerli olduğu Avrupa Topluluğuna tam üyeliği amaçlayan ülkemizde sendika kurucusu olmak için "Türk vatandaşı olmak" koşulu yanında uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler nedeniyle, sözleşmeye taraf ülke vatandaşlarına da kurucu olma hakkı tanınmış, bu konuda da "karşılıklılık ilkesi" gözetilmiştir.

Madde 3. - Şube genel kurulların oluşması için yapılacak delege seçimlerine olabilecek itirazların çözüm ile ilgili olarak maddede açık bir hükme yer verilmemiş olması uygulamada görüş ayrılıklarına yol açmış ve bu konuda yargı organlarınınca değişik yönde kararlar verilmiştir. Yapılan değişiklik ile, şube genel kurullarının oluşması için yapılacak delege seçimlerinde -sendika içi demokrasinin işleme için- yargı denetimi getirilmiştir.

Madde 4. - Delege seçimleriyle ilgili olarak izlenecek yöntem ve kurulların genel kurulca belirlenmesi ilkesi getirilmiştir.

Madde 5. - Üyelikten çekilmenin notere başvurma tarihinden itibaren üç ay sonra geçerli olması uygulamada çok sayıda üyesi istifa eden bir sendikanın, çoğunluğu temsil etmemesine rağmen, toplu iş sözleşmesi yetkisi alması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum ise işçilerin gerçek iradelerinin ortaya çıkmasına engel olmaktadır. Çekilmenin notere başvurma tarihinden itibaren bir ay sonra geçerli olması, hem sendikanın ve hem de üyenin çıkarlarının bağdaşması açısından uygun görülmüştür.

Kanunla kurulu kurum ve sandıklardan, yaşlılık, emeklilik veya toptan ödeme ve malullük aylığı olarak işten ayrılan işçilerin, sendika üyeliklerinin ve varsa sendika, sendika şubesi ve konfederasyon organlarındaki görevlerinin sona ereceği, ancak çalışmaya devam edenler için bu hükmün uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Bu düzenleme sendika, sendika şubesi veya konfederasyon organlarında görev alan yöneticilerin emekli olması durumunda seçilme hakkını ortadan kaldırmaktadır.

Getirilen değişiklikle sendika yöneticiliğine yasayla bir sınırlama getirmek yerine, sendika içi demokrasinin işletilerek, üyelerin istemlerine uygun demokratik bir süreç oluşturmak amaçlanmıştır. Sendika yöneticilerinin yeniden seçilebilmelerine olanak sağlamak üzere emeklilik durumunda sendika üyeliğini yeniden düzenleyen bir değişiklik yapılmıştır.

Madde 6. - Uluslararası bir kuruluşa üyelik için idarî bir ön denetim öngörülmesi ve birinci fıkradaki esaslara aykırı faaliyet gösteren veya nitelik kazanan bir uluslararası kuruluşa üye olan

sendika veya konfederasyonun sözkonusu kuruluştan çekilmesi için karar alma yetkisinin Bakanlar Kuruluna bırakılması, serbestlik ilkesi ile açıkça çelişmektedir. Bu düzenlemeler yerine, uluslararası kuruluşa üyeliğin sendikanın özgür iradesine bırakılması ve devletin temel niteliğine aykırı özellikler taşıyan bir uluslararası kuruluştaki üyeliğin sona ermesinin de bir yargı kararına bağlanması, sendikaların uluslararası düzeyde özgürce örgütlenmeleri ilkesine daha uygun düşmektedir.

Madde 7. – Sendika ve konfederasyonların birikimlerini sınaî ve iktisadî teşebbüslere yatırım yaparak değerlendirmelerine olanak sağlamak amacıyla madde metnindeki oran bir kat artırılmıştır.

Madde 8. – Ancak bir toplu iş sözleşmesinin tarafı olan sendikanın işyerinde temsilci atayabilmesi, ilk defa toplu görüşmeye oturacak sendika için, bu görüşmelerin yapıldığı sırada kendisi ile üyeler arasında bağlantı kuracak temsilcilerinin olmayışı sonucunu yaratmakta ve sakıncalı olmaktadır. Bu bakımdan, sendikanın yetki alması üzerine temsilci atayabilmesi esası, sendikal faaliyet açısından daha yararlı görülmüş ve maddede bu yönde değişiklik yapılmıştır.

Madde 9. – Maddenin 1 inci fıkrasında yer alan sendika ve konfederasyonların gelirlerini “amaçları” dışında kullanamayacaklarına ilişkin hüküm, subjektif ve farklı yorumlara ve sendikalar üzerinde baskı aracı olarak kullanılmaya uygun niteliktedir. Sendikaların, faaliyetlerini serbestçe belirlemeleri hakkı gereği, gelirlerini tüzüklerinde de öngörülen faaliyetleri doğrultusunda harcaabilecekleri öngörülmüştür.

Madde 10. – Sözkonusu fıkralar ile, “faaliyet ve görevleri sırasında ve bu faaliyet ve görevleri sebebiyle” belirtilen suçları işleyen yöneticilerin bu hükümler uyarınca mahkum olmalarının yanında, ayrıca sendikanın kapatılması suretiyle bu yöneticileri seçen üyeler de cezalandırılmakta, örgütlerinden yoksun kılınmaktadır. “Cezaların kişiselliği” ilkesine de aykırı ve çok ağır olan böyle bir yaptırımı içeren iki fıkra metinden çıkarılmıştır.

Madde 11. – Yukarıda öngörülen değişiklik paralel olarak ceza hükümlerini içeren 59 uncu maddede de uygun değişiklik yapılmıştır. Para cezalarının asgarî ücrete bağlanmasıyla, ceza hükümlerinin etkinleştirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 12. – İşverence işe alınan ya da herhangi bir nedenle işten ayrılan işçilerin, bildirilmesi ile ilgili olarak bir ay içinde giren işçilerin, sonraki ayın 15'ine dek bildirilmesi esası getirilmiştir.

Madde 13. – Kanunda geçen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlükleri ifadelerinde, birlik sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 14. – Kaldırılan hükümler düzenlenmiştir. 9 uncu maddenin 5 inci fıkrası ile 274 Sayılı Sendikalar Kanunundan farklı olarak getirilen ve seçimle işbaşına gelen yöneticilerin görev sürelerini sınırlayan düzenleme sendikaların yöneticilerini tam bir özgürlük içinde seçebilme hakkına ve bireysel sendika özgürlüğüne aykırı olduğundan maddeden çıkarılmıştır.

Aynı şekilde, maddenin 6 ncı fıkrasında sendika, sendika şubesi ve konfederasyonların yöneticilerinin kamu kurum ve kuruluşları ile bunların katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların, yönetim veya denetim kurullarında görev aldıkları takdirde sendika veya konfederasyondaki görevlerinin sona ermesini öngören hükmü sendikaların katılımcı demokrasilerdeki işlevlerine ve yönetime katılma ve yönetime katılma ilkesine aykırı ve gereksiz bir kısıtlama olarak görüldüğünden maddeden çıkarılmıştır.

Askerî şahıslar memur statüsünde buldukları için esasen sendikaya üye olamazlar. Bunun ayrıca belirtilmesine gerek yoktur. Maddede yer alan ve işçi nitelikleri açık olan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa tabi okullarda öğretmenlik yapanların ve ayrıca 40 inci maddenin 2 nci

fıkrasındaki idare, kuruluş, kurum, banka ve sigorta şirketlerinde çalışan müfettişlerin, kontrolörler ile müdürlerin ve buna eşit ve bunların üst kademelerindeki diğer yöneticilerin sendika özgürlüğünden yoksun bırakılmaları kabul edilemez. Bu nedenle 21 inci maddenin tümüyle yürürlükten kaldırılması uygun görülmüştür.

39 uncu maddenin 4 üncü fıkrası sendikaların çalışmalarını serbestçe belirleme haklarına aykırı ve dolayısıyla sendikaların özerkliğini zedeler niteliktedir. Bu fıkra demokrasilerde katılımçılığı da engeller biçimde görüldüğü için yürürlükten kaldırılmıştır.

Sendika ve konfederasyonların gelir ve giderlerinin devlet denetimine tabi olması ve sendika içi demokrasinin işlerliğinin sağlanması açısından 48 inci maddenin yürürlükten kaldırılması uygun bulunmuştur.

Aradan geçen zaman dolayısıyla bugün için herhangi bir anlamı kalmayan geçici maddeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarının güncelleştirilmesi ile ilgili olarak bir geçici madde eklenmiştir.

Madde 15. – Yürürlük tarihi belirtilmiştir.

Madde 16. – Yürütme organı düzenlenmiştir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 1/839
Karar No. : 39

29.3.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca 15.3.1995 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 29.3.1995 tarih ve 12 nci Birleşiminde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Adalet, Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcileri ile, TÜRK-İŞ, TİSK, ve HAK-İŞ temsilcilerinin de iştirakiyle görülmüştür.

1983 yılında kabul edilen Sendikalar Kanunu, 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının koyduğu kısıtlamalar çerçevesinde yürürlüktedir. Kanunun daha çağdaş hale getirilmesi, Uluslararası Çalışma Teşkilatının (ILO) 87 sayılı sözleşmesi ile paralellik sağlanması, bu sözleşme hükümleriyle yürürlükteki kanun arasındaki farklılıkların Anayasa hükümlerinin imkânları içerisinde giderilmeye çalışılmasına yönelik tasarı genelinde müzakere edilmiş, Komisyonumuzca olumlu bulunarak maddelerin görüştürülmesine geçilmiştir. Komisyona redaksiyon yetkisi de verilmiştir.

1 inci maddedeki 7.5.1983 tarihindeki maddî hata 5.8.1983 olarak düzeltilmiştir. 2 nci madde de yer alan zimmet ve ihtilâs hukuk tekniği nedeniyle basit ve nitelikli zimmet olarak değiştirilmiştir. 3 üncü maddede, şube genel kurullarının oluşması için yapılacak delege seçimlerine yargı denetimi getirilmiştir. Ancak, itirazların süratle sonuçlanabilmesi için İş Mahkemesinin verdiği kararın esas alınması yolunda verilen önerge kabul edilerek madde hükmü bu şekilde değiştirilmiştir 4 ve 5 inci maddeler aynen kabul edilmiştir. Tasarının 6 ncı maddesine geçilmeden 2821 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin 2 nci fıkrasında değişiklik yapan "olağan genel kurulun dört yılda bir toplanmasına" ilişkin önerge kabul edilerek yeni bir madde olarak ilave edilmiştir. Yeni maddeye 6 numara verilerek tasarının müteakip maddeleri teselsül ettirilmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesi verilen önerge doğrultusunda 7 nci madde olarak, 7 nci madde ise aynen kabul edilmiş ve madde numarası 8 olarak değiştirilmiştir. Tasarının 8 inci maddesinde "Toplu iş sözleşmesi yapmak üzere yetkili sendika" ibaresi "Toplu iş sözleşmesi yapmak üzere yetkisi kesinleşen sendika" şeklinde değiştirilmiş ve 9 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 9 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, işçi sendika ve konfederasyonlarının birinci fıkradaki harcamalarının dışında ayrıca gelirlerinin en az yüzde beşi yerine yüzde onunun üyelerinin eğitimi ile meslekî bilgi ve tecrübelerini artırmak için kullanılması Komisyonda 10 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 10 uncu maddesi 11 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 11 inci maddesinde cezaların yeterli olmadığı ve bir misli artırılması kabul edildiğinden madde bu yolda redakte edilerek 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 12 ve 13 üncü maddeleri aynen ve 13-14 madde numarasıyla kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümlere ilişkin 14 üncü madde değiştirilmiş ve 15 inci madde olarak kabul edilmiştir. Geçici maddede faaliyette bulunan sendikaların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına vermekle yükümlü oldukları sendika üye kayıtları için verilen süre yeterli olmadığından 6 aya

çıkartılmış, verilecek belgeler arasında sayılan noter kaydı ise noter adı, tarih ve sayısı şeklinde düzeltilmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan seçimler hakkında verilen önerge hakkında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı başvuru halinde konunun mahkemelerce göz önüne alınacağını ve tasarıya konulmasına gerek bulunmadığını belirtmiş ve önerge Komisyonumuzca reddedilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütme maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Ahmet Küçükkel</i> Elazığ	Sözcü <i>Emin Kul</i> İstanbul (Muhalefetim saklı olmak kaydıyla)	Üye <i>H. İbrahim Özsoy</i> Afyon
Üye M. Salim Ensarioğlu Diyarbakır (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Mustafa Balcılar</i> Eskişehir	Üye Ergun Özdemir Giresun (İmzada bulunamadı)
Üye <i>Mustafa Zeydan</i> Hakkâri	Üye Fevzi Arıcı İçel (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Ali Su</i> İçel
Üye <i>Selahattin Karademir</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Hacı Filiz</i> Kırıkkale	Üye <i>Ali İbrahim Tutu</i> Erzincan
Üye <i>Ali Uyar</i> Hatay	Üye <i>Cemal Alişan</i> Samsun	Üye A. Feyzi İnceöz Tokat (İmzada bulunamadı)
Üye Kemalettin Göktaş Trabzon (İmzada bulunamadı)		Üye Şerif Bedirhanoğlu Van (İmzada bulunamadı)

MUHALEFET ŞERHİ

1. Kanun tekliflerinin tasarı ile birleştirilmemesi,
2. Seçme ve seçilme hakkı ile ilgili sendikaların tüzüklerini serbestçe belirlemeleri ilkesine uygun değişiklere yeterli yer verilmemesi ve bu konuda ayırım yapılması,
3. Kuruculuk ve yöneticilikte müttekabiliyet esasını aranamaksızın hüküm tesisi,
4. Temerrütte düşen ve kasden ödenmeyen sendika aidatlarının tahsiline imkân verilmemesi,
5. Kâr amacı gütmeksizin sendika tesislerinin verdiği hizmetler karşılığı alınan katılımın vergi ve harçtan muaf tutulmaması,
6. Sendikaların giderlerini belirlemedeki serbestlik ilkelerine uyulmaması,
7. Sendika temsilcisi tayininde eşitlik ilkesinin dikkate alınmaması,
8. Bazı hükümlerin tadilinde soyut ve yoruma müsait ifadelere yer verilmesi,
9. Para cezası gerektiren fiillere karşılık, fiilin ağırlığı gözönümlere ayırım yapılmaksızın aynı miktarda cezanın öngörölmesi,
10. Sendikalara gereksiz yeni külfetler yüklenmesi, yönlerinden bir kısım maddelere muhalifim.

Emin Kul
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. - 7.5.1983 tarihli 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşveren Vekili : İşveren sayılan gerçek ve tüzelkişiler ve tüzelkişiliği olmayan kamu kuruluşları adına işletmenin bütününtü sevk ve idareye yetkili olanlara denilir."

MADDE 2. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5. - Sendika kurucusu olabilmek için; Türk vatandaşı ya da uluslararası bir anlaşmadan doğan yükümlülük nedeniyle, anlaşmaya taraf olan ülke vatandaşı olmak; medenî hakları kulanmaya ehil ve sendikaların kurulacağı işkolunda fiilen çalışır olmak, kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak; Türkçe okuryazar olmak, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötütte kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından biriyle veya herhangi bir suçtan dolayı ağır hapis veya taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezasına hüküm giymemiş bulunmak şarttır."

MADDE 3. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşçi sendikası şubesinin faaliyet sahasındaki işyerlerinde çalışan sendikalı işçi sayısı beşyüzütlü aştığı takdirde şube genel kurulu delege esasına göre yapılır. Genel kurula katılacak delegeler, üyeler tarafından serbest, eşit, gizli oy, açık sayım ve döküm esasına göre ve sendika tüzüğündeki hükümlere göre seçilir. Seçimlere üç işgünü içinde yapılacak itiraz mahallî iş mahkemesince üç işgünü içinde karara bağlanır ve hükmün temyizi halinde Yargıtay onbeş gün içinde uyuşmazlığı kesin olarak sonuçlandırır. Şube genel kuruluna katılacak delege sayısı yüzden az ikiyüzelliden çok olmamak üzere sendika tüzüğünde belirlenir."

MADDE 4. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 11 inci maddesine bir bent eklenmiştir.

"13. Delege seçiminde uyulacak esasların, kanuna aykırı olmamak üzere düzenlenmesi."

MADDE 5. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 25 inci maddesinin ikinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Her üye önceden bildirimde bulunmak suretiyle üyelikten çekilebilir. Çekilme bildirimi noter huzurunda münferiden kimliğin tespiti ve istifa edecek kişinin imzasının tastiki ile olur. Çekilme bildiriminin birer örneği noterlikçe en geç üç işgünü içinde ilgili işverene, sendikaya, işyerinin bağlı bulunduğu Bölge Müdürlüğüne ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilir. Çekilme notere başvurma tarihinden itibaren bir ay sonra geçerlidir. Çekilenin bu bir aylık süre içerisinde başka bir sendikaya üye olması halinde yeni sendikaya üyeliği bu sürenin bitimi tarihinde kazanılmış sayılır."

"Bağlı buldukları, kanunla kurulu kurum ve sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı veya toptan ödeme alarak, işten ayrılan işçilerle, işkolunu değiştiren işçilerin sendika üyeliği sona erer. Çalışmaya devam edenler hakkında bu hüküm uygulanmaz. Ancak, sendika şubesi, sendika veya konfederasyonların yönetim ve denetim kurullarındaki görevleri sırasında yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı ya da toptan ödeme alan yöneticilerin sendika üyeliği, görevleri süresince ve yeniden seçildikleri sürece devam eder."

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve
Bu Kanuna Bir Geçici Madde ile Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. - 5.5.1983 tarihli 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşveren Vekili : İşveren sayılan gerçek ve tüzelkişiler ve tüzelkişiliği olmayan kamu kuruluşları adına işletmenin bütününi sevk ve idareye yetkili olanlara denilir.”

MADDE 2. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5. - Sendika kurucusu olabilmek için; Türk vatandaşı ya da uluslararası bir anlaşmadan doğan yükümlülük nedeniyle, anlaşmaya taraf olan ülke vatandaşı olmak; medenî hakları kullanmaya ehil ve sendikaların kurulacağı işkolunda fiilen çalışır olmak, kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak; Türkçe okuryazar olmak, basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından biriyle veya herhangi bir suçtan dolayı ağır hapis veya taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezasına hüküm giymemiş bulunmak şarttır.”

MADDE 3. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşçi sendikası şubesinin faaliyet sahasındaki işyerlerinde çalışan sendikalı işçi sayısı beşyüzü aştığı takdirde şube genel kurulu delege esasına göre yapılır. Genel kurula katılacak delegeler, üyeler tarafından serbest, eşit, gizli oy, açık sayım ve döküm esasına göre ve sendika tüzüğündeki hükümlere göre seçilir. Seçimlere üç işgünü içinde yapılacak itiraz mahallî iş mahkemesince üç işgünü içinde kesin olarak karara bağlanır. Şube genel kuruluna katılacak delege sayısı yüzden az ikiyüzelliden çok olmamak üzere sendika tüzüğünde belirlenir.”

MADDE 4. - Tasarının, 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. - Tasarının, 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 6. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 28. - Sendika ve konfederasyonlar Türkiye Cumhuriyetinin temel ilkelerine aykırı faaliyet göstermeyen uluslararası işçi ve işveren kuruluşlarına serbestçe üye olabilirler ve üyelikten çekilebilirler.

İlgili kuruluş, üye olduğu uluslararası kuruluşun tüzüğünü üye olduğu tarihi izleyen onbeş gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderir. Üyelikten ayrılma halinde de, durumu, ayrılma tarihini izleyen onbeş gün içinde aynı Bakanlığa bildirilir.

Üye olunan uluslararası kuruluşun tüzüğü birinci fıkradaki esaslara aykırı bulunduğu veya uluslararası kuruluş bu ilkelere aykırı faaliyet gösterdiği veya nitelik kazandığı takdirde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı üyeliğin iptali için sendika veya konfederasyon merkezinin bulunduğu iş mahkemesinde dava açar.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren işçi ve işveren kuruluşları Türkiye'de kurulu konfederasyonlara üye olabilirler."

MADDE 7. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 33 üncü maddesinin yedinci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"7. Nakit mevcudunun yüzde kırkıdan fazla olmamak kaydı ile sınaî ve iktisadî teşebbüslere yatırımlar yapmak."

MADDE 8. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 34 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Toplu iş sözleşmesi yapmak üzere yetki alan sendika, işyerinde işçi sayısı elliye kadar ise bir, elli bir ile yüz arasında ise en çok iki, yüz bir ile beşyüz arasında ise en çok üç, beşyüz bir ile bin arasında en çok dört, bin bir ile ikibin arasında ise en çok altı, ikibinden fazla ise en çok sekiz olmak üzere işyerinde çalışan üyeleri arasından işyeri sendika temsilcisi tayin ederek onbeş gün içinde kimliklerini işverene bildirir. Bunlardan biri baş temsilci olarak görevlendirilebilir."

MADDE 9. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 44 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sendika ve konfederasyonlar, gelirlerini bu kanunda ve tüzüklerinde gösterilen faaliyetleri dışında kullanmazlar ve bağışlayamazlar. Ancak, teknik ve meslekî eğitim tesisleri yaptırılabilir.

İşçi sendika ve konfederasyonları, birinci fıkradaki harcamaların dışında ayrıca gelirlerinin en az yüzde beşini üyelerinin eğitimi ile meslekî bilgi ve tecrübelerini artırmak için kullanmak zorundadırlar."

MADDE 10. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 58 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağ-

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Olağan genel kurul dört yılda bir toplanır. Tüzüklerde daha kısa bir sürede toplanma öngörülebilir.”

MADDE 7. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 28. - Sendika ve konfederasyonlar Türkiye Devletinin şekline, insan haklarına saygılı, millî, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerine; Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne; Türk Ulusuna ait egemenliğin kullanılmasının hiç bir suretle belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı ilkelerine; vicdan ve din özgürlüğüne aykırı faaliyet göstermeyen uluslararası işçi ve işveren kuruluşlarına serbestçe üye olabilirler ve üyelikten çekilebilirler.

İlgili kuruluş, üye olduğu uluslararası kuruluşun tüzüğünü üye olduğu tarihi izleyen onbeş gün içinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderir. Üyelikten ayrılma halinde de, durumu, ayrılma tarihini izleyen onbeş gün içinde aynı Bakanlığa bildirir.

Üye olunan uluslararası kuruluşun tüzüğü birinci fıkradaki esaslara aykırı bulunduğu veya uluslararası kuruluş bu ilkelere aykırı faaliyet gösterdiği veya nitelik kazandığı takdirde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı üyeliğin iptali için sendika veya konfederasyon merkezinin bulunduğu iş mahkemesinde dava açar.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren işçi ve işveren kuruluşları Türkiye’de kurulu konfederasyonlara üye olabilirler.”

MADDE 8. - Tasarının 7 nci maddesi, 8 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 34 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Toplu iş sözleşmesi yapmak üzere yetkisi kesinleşen sendika, işyerinde işçi sayısı elliye kadar ise bir, elli bir ile yüz arasında ise en çok iki, yüz bir ile beşyüz arasında ise en çok üç, beşyüz bir ile bin arasında en çok dört, bin bir ile ikibin arasında ise en çok altı, ikibinden fazla ise en çok sekiz olmak üzere işyerinde çalışan üyeleri arasından işyeri sendika temsilcisi tayin ederek onbeş gün içinde kimliklerini işverene bildirir. Bunlardan biri baş temsilci olarak görevlendirilebilir.”

MADDE 10. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 44 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sendika ve konfederasyonlar, gelirlerini bu kanunda ve tüzüklerinde gösterilen faaliyetleri dışında kullanamazlar ve bağışlayamazlar. Ancak, teknik ve meslekî eğitim tesisleri yaptırılabilir.

İşçi sendika ve konfederasyonları, birinci fıkradaki harcamaların dışında gelirlerinin en az yüzde onunu üyelerinin eğitimi ile meslekî bilgi ve tecrübelerini artırmak için kullanmak zorundadırlar.”

MADDE 11. - Tasarının 10 uncu maddesi, 11 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

lamak veya dil, ırk, din ve mezhep ayrımı yaratmak amaçları güden veya bu yolda faaliyette bulunan sendika ve konfederasyonlar Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine iş davalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararı ile kapatılır.

Yukarıdaki fıkra uyarınca açılan davalar sebebiyle görevli mahkemeler yargılamanın her safhasında talep üzerine veya re'sen sendika veya konfederasyonların faaliyetlerinin durdurulmasına ve yöneticilerinin görevlerine son verilmesine karar verebilir."

MADDE 11. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 59 uncu maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. 8 inci madde, 9 uncu maddenin dördüncü fıkrası, 22 nci maddenin dördüncü fıkrası ve 26 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen ilan ve bildirimleri yapmayanlara sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgarî ücretin aylık brüt tutarının onda birden az olmamak üzere; 62 nci maddede belirtilen bildirim yükümlülüğüne uymayan işverenler hakkında ise, bildirilmeyen her işçi için sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgarî ücretin aylık brüt tutarının onda biri kadar ağır para cezasına hükmedilir.

2. 2 nci maddenin birinci ve ikinci fıkrası kapsamında olmayanlar ile 20 nci maddede belirtilen izni almadan veya 29 uncu maddenin birinci fıkrası ile dördüncü fıkrasına aykırı hareket eden işverenlere sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgarî ücretin aylık brüt tutarının beşte birinden az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

3. 31 inci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket eden işverene, 44 üncü maddenin bir ve dördüncü fıkraları hükümlerine, 51 inci maddenin birinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonun sorumlu görevlilerine sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgarî ücretin aylık brüt tutarının dörtte birinden az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

4. 39, 49 ve 50 inci madde hükümlerine aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonun, tüzüğüne göre sorumlu kişileri hakkında sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgarî ücretin aylık brüt tutarının yarısından az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

6. 37 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonların sorumlu yetkililerine altı aydan bir yıla kadar hapis cezası hükmedilir."

MADDE 12. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 62 nci maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşe Alınan, Ayrılan ve Çalışması Sona Eren İşçilerin Bildirilmesi

Madde 62. - İşveren, işe aldığı veya herhangi bir nedenle hizmet akdî sona eren işçileri, izleyen ayın 15 ine kadar aylık bildirimlerle işyerinin bağlı bulunduğu bölge müdürlüğüne ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirmek zorundadır.

MADDE 13. - 2821 sayılı Sendikalar Kanuna aşağıdaki Ek 2 nci madde eklenmiştir.

"EK MADDE 2. - Bu Kanunun tüm maddelerinde geçen Çalışma Bakanlığı adı, "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı"; Bölge Çalışma Müdürlüğü ise, "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir."

Kaldırılan Hükümler

MADDE 14. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 9 uncu maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları, 21 inci maddesi, 39 uncu maddesinin dördüncü fıkrası, 48 inci maddesi ile kanunun 2 nci bölümünde "Geçici Hükümler" başlığı altında yer alan Geçici 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 59 uncu maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. 8 inci madde, 9 uncu maddenin dördüncü fıkrası, 22 nci maddenin dördüncü fıkrası ve 26 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen ilan ve bildirimleri yapmayanlara sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarının beşte birinden az olmamak üzere; 62 nci maddede belirtilen bildirim yükümlülüğüne uymayan işverenler hakkında ise, bildirilmeyen her işçi için sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarının beşte biri kadar ağır para cezasına hükmedilir.

2. 2 nci maddenin birinci ve ikinci fıkrası kapsamında olmayanlar ile 20 nci maddede belirtilen izni almadan veya 29 uncu maddenin birinci fıkrası ile dördüncü fıkrasına aykırı hareket eden işverenlere sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarından az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

3. 31 inci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket eden işverene, 44 üncü maddenin bir ve dördüncü fıkraları hükümlerine, 51 inci maddenin birinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonun sorumlu görevlilerine sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarının yarısından az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

4. 39, 49 ve 50 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonun, tüzüğüne göre sorumlu kişileri hakkında sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarından az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedilir.

5. 37 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket eden sendika veya konfederasyonların sorumlu yetkililerine altı aydan bir yıla kadar hapis cezası hükmedilir.”

MADDE 13. - Tasarının 12 nci maddesi, 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. - Tasarının 13 üncü maddesi, 14 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan Hükümler

MADDE 15. - 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 9 uncu maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları, 21 inci maddesinin ikinci ve beşinci bentleri, 39 uncu maddesinin dördüncü fıkrası, 48 inci maddesi ile kanunun ikinci bölümünde “Geçici Hükümler” başlığı altında yer alan Geçici 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan sendikalar dört ay içinde, Kanunun yürürlük tarihi itibarı ile üyelerini; sendika üye kayıt fişindeki bilgileri, noter kaydını ve üyelerinin çalıştıkları iş yerlerinin unvan ve sicil sayısını da içeren listelerle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirirler.

İşverenler de, işyerlerinde Kanunun yürürlük tarihinde çalışan işçileri, işçi bildirim listeleriyle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına aynı süre içinde bildirmekle yükümlüdürler.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, bu bildirimlerdeki bilgileri, kendi kayıtları ile karşılaştırır; kayıtlarda bulunmayan üyelikle ilgili belgeler üzerinde değerlendirme yaparak, taraflara bildirir.

MADDE 15. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller
Başbakan

Başbakan Yrd. ve Dışişleri Bakanı

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

M. Gülceğin

Devlet Bakanı

Ö. Alpago

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

A. A. Doğan

Devlet Bakanı

S. Sümer

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Adalet Bakanı

M. Moğultay

İçişleri Bakanı

N. Menteşe

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

D. Baran

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Dönen

Kültür Bakanı

T. Savaş

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

A. E. Kıratlıoğlu

Devlet Bakanı

A. Köylüoğlu

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

A. Gökdemir

Devlet Bakanı

B. Alagöz

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Maliye Bakanı

İ. Attila

Bay. ve İskân Bakanı

H. Çulhaoğlu

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çal. ve Sos. Gtv. Bakanı

N. Matkap

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı V.

R. Şahin

Turizm Bakanı

Ş. Ulusoy

Çevre Bakanı

R. Akçalı

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan sendikalar altı ay içinde, kanunun yürürlük tarihi itibari ile üyelerini; sendika üye kayıt fişindeki bilgileri; noter adı ile kayıt tarih ve numarasını ve üyelerinin çalıştıkları işyerlerinin unvan ve sicil sayısını da içeren listelerle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirirler.

İşverenler de, işyerlerinde Kanunun yürürlük tarihinde çalışan işçileri, işçi bildirim listeleriyle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na aynı süre içinde bildirmekle yükümlüdürler.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, bu bildirimdeki bilgileri, kendi kayıtları ile karşılaştırır; kayıtlarda bulunmayan üyeliklerle ilgili belgeler üzerinde değerlendirme yaparak, taraflara bildirir.

MADDE 16. – Tasarının 15 inci maddesi, 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. – Tasarının 16 ncı maddesi, 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

